‘Elke thuiszitter is er één teveel’

Thuiszitterspact Groningen

Een gezamenlijke aanpak van de samenwerkingsverbanden PO en VO in de stad Groningen, MBO, gemeente Groningen, Leerplicht/RMC, WIJ Groningen en GGD Groningen

6 juni 2018

Voorwoord

Voor de zomer van 2017 bracht ik een bezoek aan de gemeente Groningen, waar ik gesproken heb met vertegenwoordigers vanuit de samenwerkingsverbanden PO en VO, Leerplicht/RMC, de gemeente Groningen, ondersteuningscoördinatoren en orthopedagogen vanuit de scholen, WIJ Groningen en de GGD. Tijdens dit bezoek heb ik vastgesteld dat de betrokken partijen in de stad Groningen al veel inzet plegen om thuiszitten te voorkomen en om kinderen/jongeren die thuiszitten weer naar een vorm van onderwijs terug te leiden.
Het doet me deugd te zien dat de partijen in Groningen na de zomer – en nu inclusief de MBO-instellingen in de regio - met elkaar de uitdaging aan zijn gegaan om nog meer te doen om thuiszitten te voorkomen. In die zin kan ik me goed vinden in de slogan 'Elke thuiszitter is er één teveel'.

Voor u ligt het 'Thuiszitterspact Groningen', waarin een vertaalslag is gemaakt van het landelijke thuiszitterspact naar een pact op het niveau van de gemeente Groningen. Dit pact is slechts het begin. Alle partijen zullen in samenwerking de doelen en ambities vertalen naar een meer concrete aanpak voor thuiszitters.

Immers, elk kind heeft recht op onderwijs. Recht op een passende plek in het onderwijs, ook als er sprake is van een extra ondersteuningsbehoefte. Meer en meer willen we met elkaar streven naar een inclusievere samenleving. Dat kinderen/jongeren het gevoel hebben dat ze erbij horen, dat ze meedoen!

Ik ben ervan overtuigd dat Groningen met het afsluiten van dit Thuiszitterspact een goede weg is ingeslagen. Dat Groningen kiest voor het intensiveren van de samenwerking tussen de partijen en een verbinding in de gehele onderwijsketen realiseert. Ik heb goede hoop dat door die intensievere samenwerking en de ketenbenadering, de betrokken partijen in Groningen het aantal onnodig thuiszittende kinderen/jongeren weet terug te dringen.

Marc Dullaert
Aanjager landelijk thuiszitterspact

Inhoudsopgave

Voorwoord 2

1. Inleiding 4
2. Algemene doelstelling Thuiszitterspact 4
3. Uitgangspunten & ontwikkelpunten 5
4. Nadere concretisering van acties/doelen 5
5. Aansluiting jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp op school 6
6. Randvoorwaarden 6
7. Rollen & activiteiten van betrokken partijen 7
8. Uitleg van categorieën en definities 8

1. Inleiding

In juli 2017 heeft de heer Marc Dullaert, de landelijke aanjager van het Thuiszitterspact, een bezoek gebracht aan de gemeente Groningen. Hierbij waren vertegenwoordigers aanwezig vanuit de samenwerkingsverbanden PO en VO, Leerplicht/RMC, beleidsmedewerkers van de gemeente Groningen, ondersteuningscoördinatoren en orthopedagogen vanuit de scholen en tussenvoorzieningen, WIJ Groningen en GGD Groningen.
Tijdens dit bezoek heeft de heer Dullaert vastgesteld dat de stad Groningen op de goede weg[1] is wat betreft de ondersteuning aan en zorg voor thuiszitters. En tegelijkertijd heeft hij Groningen uitgedaagd om met partijen een pact te sluiten waarmee de samenwerking op een nog hoger plan komt te staan. Immers, *elke thuiszitter is er één teveel!*
Met andere woorden: er gaat al veel goed, maar met commitment van de verschillende partijen in een dergelijk pact kunnen we meer focus en meer synergie behalen in de aanpak van thuiszitters. Belangrijke zaken hierbij zijn:

- het intensiveren van de samenwerking tussen de betrokken partijen;
- elkaar aanspreken op verantwoordelijkheden;
- en verbinding in de gehele onderwijsketen realiseren (PO, VO en MBO).

In het najaar van 2017 hebben bovenstaande partijen, samen met de mbo-instellingen (18-doelgroep), deze handschoen gezamenlijk opgepakt en zijn er vervolgstappen gezet om te komen tot een overeenkomst. Er is onder andere een analyse uitgevoerd op de cijfers rond verzuim en thuiszitten op verschillende momenten in 2017. Verder is in mei 2018, op voorspraak van dhr. Dullaert, een werkbezoek gebracht aan de gemeente Amsterdam om te leren van de 'good practice' binnen de Thuiszittersaanpak van de G4. De ervaringen van dit werkbezoek worden ook meegenomen in de verdere concretisering van dit Thuiszitterspact.

Dit Thuiszitterspact Groningen wordt bekrachtigd in de landelijke week van de Thuiszitters (van 4 tot 8 juni 2018) door ondertekening van het pact door alle betrokken partijen.

2. Algemene doelstelling Thuiszitterspact

De algemene doelstelling van dit pact luidt:

Vanaf augustus 2020 mag geen enkel kind of jongere onder de 18 jaar langer dan drie maanden thuiszitten zonder een aanbod van passend onderwijs en/of zorg.

Meer precies: binnen drie maanden (en zoveel eerder als mogelijk) is er voor het kind/jongere in ieder geval een passend aanbod van zorg en/of onderwijs én is er daadwerkelijk een plaats beschikbaar.
Het uitgangspunt is dat een aanbod in overleg met ouders en kind tot stand komt. In situaties waarin het aanbod nog niet passend genoeg is, wordt vervolgens gezamenlijk gezocht naar een beter alternatief. Uiteraard stopt in die tijd het geboden onderwijs en/of de zorg niet.

Deze centrale doelstelling is onze belangrijkste ambitie. Daarnaast willen we, zoals hierboven reeds aangegeven, inzetten op: het intensiveren van de samenwerking, elkaar aanspreken op verantwoordelijkheden en verbinding in de gehele onderwijsketen van PO-VO-MBO realiseren. Voor de eerste periode zullen we ons met name focussen op: registratie, capaciteit en privacy.

Als vervolg op dit Thuiszitterspact wordt een actieplan uitgewerkt met een meer concrete invulling van inzet van betrokken partijen op detailniveau.

---

[1] http://www.dvhn.nl/groningen/Oud-kinderombudsman-prijst-aanpak-Groningse-%E2%80%98thuiszitters%E2%80%99-22359685.html

http://www.rtvnoord.nl/nieuws/180734/Dullaert-prijst-thuiszittersaanpak-stad-Groningen

3. Uitgangspunten & ontwikkelpunten

1. Preventief werken heeft de voorkeur boven curatieve interventies, wetende dat beide nodig zullen blijven.
2. Intensivering van de aansluiting van jeugdhulp op school. We zorgen voor nauwe samenwerking tussen school-leerplicht-jeugdhulp-jeugdgezondheidszorg en samenwerkingsverband. In het PO wordt ook de verbinding gelegd met voorschoolse voorzieningen.
3. Ondersteunen van scholen bij de aanpak (ziekte)verzuim, met de nadruk op vroegtijdige signalering én interventie.
4. Bij het afgeven van een vrijstelling 5 onder a wordt het advies van het betreffende samenwerkingsverband of mbo-instelling gevraagd. De onderwijsbehoeften en -wensen van het kind/jongere en de ouders staan centraal.
5. De gemeente stemt de behoefte aan inkoop van jeugdhulp af met de samenwerkingsverbanden. Zo zorgen beide partijen dat er voldoende en kwalitatief goede onderwijsondersteuning en jeugdhulp beschikbaar is.

4. Nadere concretisering van acties/doelen

SwV PO & SwV VO Stad

1. Vanuit het SwV een nader onderzoek starten naar de mogelijkheden voor maatwerk in de vorm van onderwijs in bijvoorbeeld een kleine groep op school (observatievoorzieningen, tussenvoorzieningen en dergelijke).
2. Met schoolbesturen het gesprek aangaan om er zorg voor te dragen dat de gegevens in de monitor en de registratie op een juiste manier worden aangedragen. Niet alle (dreigende) thuiszitters worden onder de juiste definiëring door de schoolbesturen aan het samenwerkingsverband doorgegeven.
3. Scholen dragen er zorg voor dat elke thuiszitter wordt gemeld als ‘urgente melding’ in het in het digitale meldsysteem ZvJG (Zorg Voor Jeugd Groningen). Hiermee wordt geborgd dat het WIJ-team van de gemeente in ieder geval op de hoogte is van het thuiszitten.
4. Nader onderzoek doen naar de leerlingen die 'geoorloofd' verzuimen.
5. Specifieke aandacht voor doelgroepen met veel verzuim/thuiszitten: het speciaal onderwijs (SO) en voortgezet speciaal onderwijs (VSO) en leerlingen die uitvallen in het VO in de tijd dat ze 18 jaar worden.
6. Naast het bevragen van schoolbesturen, ook zorgverleners en/of ouders bevragen.
7. De GGD spant zich in om de formatie JGZ op het niveau te brengen (en te houden) om de gezamenlijke geformuleerde taken en verantwoordelijkheden van de JGZ in het PO en VO te kunnen realiseren.
8. Verbinding realiseren tussen leerplicht, WIJ-teams, jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen en onderwijs. Deze verbinding leidt ook tot de inrichting van een integrale intake en bespreking van leerlingen die aangewezen zijn op onderwijs en zorg in welke volgorde dan ook. Dat houdt in dat er bij een bespreking van deze doelgroep altijd experts vanuit het onderwijs en de jeugdhulp betrokken zijn.

<u>Specifiek vanuit SwV PO</u>

- Het ontwikkelen van een kennisnetwerk onderwijs expertiseteams van schoolbesturen, interne (ortho)pedagogen van de voorschoolse voorzieningen, JGZ en WIJ-teams van de gemeente onder meer voor vroegtijdige signalering én interventie. Onderzoek naar de wenselijkheid van informatieplicht of betrokkenheid van het kennisnetwerk bij elke thuiszitter.

<u>Specifiek vanuit SwV VO</u>

- Onderzoek doen naar de wenselijkheid van informatieplicht of betrokkenheid van het Expertise- & Consultatieteam (ECT) en/of verzuimloket Rebound bij elke thuiszitter.

MBO-instellingen

Omdat het mbo veel studenten heeft die niet uit de stad Groningen afkomstig zijn en/of boven de 18 jaar zijn, zal de focus van het mbo niet specifiek gericht worden op deze kleine groep. Binnen het mbo is bekend dat elke potentiele VSV-er onder de 18 jaar maximaal begeleid moet worden naar een andere opleidingsplek. Uitschrijvingen onder de 18 jaar zijn binnen de vier mbo-instellingen dan ook van een minimale omvang. Het pact kan wel een "push" geven voor aandacht aan:

- verdacht geoorloofd verzuim,
- ongeoorloofd verzuim,
- verzuimmelding DUO,
- langdurig relatief verzuim,
- samenwerking met RMC+ en SAW.

In de dagelijkse gang van zaken speelt de onderverdeling 18-/18+ niet echt een rol (het is immers een ingeschreven student). Daarom zou deze "push" moeten gelden voor de gehele populatie. De effecten en mogelijkheden aan het einde zijn wel verschillend bij 18- en 18+.

A) Het mbo onderschrijft de centrale doelstelling voor alle ingeschreven studenten onder de 18 jaar in de provincie Groningen.
B) Het mbo kan zich vinden in de geformuleerde uitgangspunten, wel op maat naar het MBO ivm 18+ populatie.
C) In 2020 is het gemiddelde aantal Langdurig Relatief Verzuimmeldingen onder de 18 jaar met 25% gedaald (studenten die onderwijs volgen in de provincie Groningen).
D) Het mbo draagt maximaal bij aan het realiseren van een sluitende, integrale aanpak tot 23 jaar.

5. Aansluiting jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp op school

We opteren voor intensivering en verbetering van de aansluiting jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp op school. We zorgen voor nauwe samenwerking tussen school-leerplicht-jeugdhulp-jeugdgezondheidszorg en samenwerkingsverband/mbo. Leerplicht, JGZ en WIJ Groningen werken samen met het onderwijs en aanvullend op het onderwijs, zowel preventief als curatief. Ze werken vanuit hun kerntaken aanvullend en versterkend op elkaar. Leerplicht heeft daarnaast ook een handhavingstaak (BOA). De vraag om ondersteuning kan vanuit de school, de leerling zelf of ouder(s) komen.
Vanuit verschillende wetgeving en met eigen, aanvullende expertises bieden WIJ Groningen en de JGZ hulp en ondersteuning en zetten de medewerkers zich in om, met behulp van preventieve activiteiten, (vroeg)signaleren en het inzetten vroegtijdige interventies, (het verergeren van) problemen te voorkomen. Samenwerking tussen medewerkers van WIJ Groningen en de JGZ-medewerkers in relatie met het onderwijs versterkt de samenhang en integrale benadering in de zorg en ondersteuning aan jeugdigen. Dit zowel in de individuele casuïstiek als de (collectieve) preventieve activiteiten.

6. Randvoorwaarden

Om tot een eenduidige registratie te komen moet aan een aantal randvoorwaarden voldaan worden:

- Scholen moeten ondersteund worden bij het op de juiste wijze invullen van het Verzuimloket. Dit kan door hier op eenduidige wijze op aangesproken te worden door zowel de gemeente als de samenwerkingsverbanden en mbo, maar ook door het melden via het Verzuimloket zo in te richten dat het minder foutgevoelig is. Het systeem moet zo eenvoudig zijn dat administratieve lasten voor scholen minimaal zijn.
- Op dit moment is voor PO en VO sprake van een dubbele registratie voor scholen bij zowel DUO/gemeente als bij het samenwerkingsverband/Inspectie van het Onderwijs. Door samenwerkingsverbanden deels toegang te geven tot het verzuimloket DUO, komen

thuiszitters eenduidig in beeld bij zowel gemeente als samenwerkingsverband en kan de dubbele registratie vervallen.
- Op dit moment werkt de registratie via DUO/gemeente met informatie over aantallen per jaar en de registratie via samenwerkingsverband/Inspectie van het Onderwijs met ijkmomenten. Dit bemoeilijkt de onderlinge vergelijking en het formuleren van eenduidige doelstellingen. Bovendien zegt de registratie over aantallen per jaar niets over de duur van het thuiszitten.
- De privacy-aspecten binnen de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) moeten gerespecteerd worden binnen én tussen de betrokken organisaties.

7. Rollen & activiteiten van betrokken partijen

DUO/OCW:
- communiceert met en geeft feedback aan scholen over de wijze van in- en uitschrijvingen en verzuim melden.

School:
- meldt op een (administratief eenvoudige) wijze tijdig alle verzuim bij het Verzuimloket;
- geeft tijdig in- en uitschrijvingen door in BRON;
- verstrekt adequate gegevens voor Leerplicht en samenwerkingsverband;
- bepaalt tot welke groep de thuiszitter behoort en kan hierover signalen binnen de school afgeven;
- heeft een vanzelfsprekende melddiscipline ontwikkeld.

Leerplicht:
- heeft de thuiszitters van de scholen snel in beeld;
- brengt thuiszitters in bij overleggen die bijdragen aan een oplossing;
- brengt absoluut verzuimers tijdig in beeld;
- kan gelijk met het samenwerkingsverband afstemmen m.b.t. acties;
- beschikt over de juiste gegevens voor verdere actie (afhankelijk van adequate verzuimmeldingen en in- en uitschrijvingen onderwijs).

JGZ / GGD Groningen:
- De JGZ richt zich op een gezonde en positieve ontwikkeling van de leerling en collectief op een gezonde en veilige school.
- De toegevoegde waarde van de JGZ-professionals is de sociaal-medische/verpleegkundige kennis en vaardigheden.
- Daarnaast heeft de JGZ een preventieve taak in het systematisch volgen en beoordelen van de ontwikkeling van leerlingen en het tijdig signaleren van problemen en vroegtijdig opsporen van specifieke stoornissen;
- In het kader van verzuim kan de JGZ-professional beoordelen of extra zorg, ondersteuning of hulp nodig is en die er (indien nodig) bijhalen.

WIJ Groningen:
- op verzoek van school of Leerplicht onderzoeken of de ondersteuningsbehoefte van de jeugdige en/of ouders ten grondslag ligt aan verzuim;
- uitvoeren en/of organiseren van passende ondersteuning in samenhang met ondersteuning in onderwijs;
- casusregie voeren.

Gemeente*:*
- kan op basis van de overzichten analyseren, trends en knelpunten ontdekken en beleid ontwikkelen of bijsturen.

Samenwerkingsverband:
- heeft de thuiszitters van de scholen snel in beeld;
- kan gelijk met Leerplicht afstemmen met betrekking tot acties;

- kan samen met de gemeentelijke partners (Leerplicht, WIJ Groningen en JGZ) de school snel ondersteunen met mogelijkheden voor de thuiszitter;
- brengt thuiszitters in bij overleggen die bijdragen aan een oplossing;
- kan de thuiszitters bijhouden en hierover rapporteren;
- kan op basis van overzichten analyseren, trends en knelpunten ontdekken en beleid ontwikkelen of bijsturen.

8. Uitleg van categorieën en definities

Uitleg van de categorieën

- Schoolweigeraar: leerling die weigert naar school te gaan, terwijl ouders daarvan op de hoogte zijn, vaak leerlingen met angstklachten, psychiatrische en/of psychosociale problemen.
- Schoolonthouding: ouders houden hun kind thuis uit principiële of praktische overwegingen of keuren spijbelgedrag van hun kind goed.
- Spijbelaar: leerling die zonder geldige reden niet op school is, waarvan de ouders vaak niet op de hoogte zijn en waarbij er dikwijls sprake is van oppositioneel gedrag.
- Medisch/fysiek/psychosociaal: leerling die voornamelijk om medische/fysieke/psychosociale redenen thuiszit.

NB: Bij alle categorieën kan het thuiszitten mede worden veroorzaakt of verlengd, doordat het moeilijk is om in beeld te brengen wat een passend aanbod is voor de desbetreffende leerling. Soms is dit aanbod er nog niet of niet direct beschikbaar.

Definitie van de typeringen

Langdurig relatief verzuim

Een thuiszitter is een leerplichtige jeugdige tussen de 5 en 16 jaar of een jeugdige van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht en die ingeschreven staat op een school of onderwijsinstelling en die zonder geldige reden meer dan 4 weken verzuimt, zonder dat hij/zij ontheffing heeft van de leerplicht resp. vrijstelling van geregeld schoolbezoek wegens het volgen van ander onderwijs.

- Het gaat om leerlingen die niet zijn ziekgemeld. In de monitor vragen we echter ook welke leerlingen wel zijn ziekgemeld en thuiszitten en met welke reden, zodat we een volledig beeld hebben van de thuiszittende leerlingen.
- Jeugdigen die een vrijstelling hebben, tellen we niet mee als thuiszitter (deze leerlingen registreren we echter wel).
- Thuiszitters waarmee al wel activiteiten gericht op terugkeer naar school worden ondernomen, maar die feitelijk nog niet – naar vermogen – volledig aan het onderwijs deelnemen, tellen we als thuiszitter.

Absoluut verzuimer

Een absoluut verzuimer is een leerplichtige jeugdige die niet staat ingeschreven op een school en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht van de Leerplichtwet 1969. De langdurig relatief verzuimers én de absoluut verzuimers vormen samen de thuiszitters

Vrijstelling

Een jeugdige die een vrijstelling heeft, is door de leerplicht vrijgesteld van de inschrijvingsplicht op een school.